

ЧЕРЕШЕВА ІДУЛЯ

розігрується у Сморгдівському лісі. І у неї, на жаль, не завжди щасливий сюжет

Черемша (цибуля ведмежа, часник лісовий). Належить до родини цибулевих. Багаторічник, заввишки 15-40 см. Цвіте у травні - до половини червня. Полюбає широколистяні ліси. Зустрічається найчастіше в Карпатах, в лісостеповій зоні, на Поліссі. Занесена у Червону книгу України.

Черемша. Декілька років тому дехто з сморгдівчан і гадки не мав, що це за рослина, а нинішнього року у прилеглому до Сморгдві лісі її - косою коси. Отож, почувши про корисність черемшевої м'якоти (із неї роблять салати, які мають присмак часнику), люди масово ринули у ліс, а звідти хто з кошиком, хто з мішком, а хто навіть возом - на базар. За пучечок - 30-40 копійок. Звичайно, такий прибуток хоромів не гарантує. Тим паче, що контингент покупців на черемшу обмежений. Тому часто доводиться самим продавцям дожовувати часниковий «замінник», аби даремно не пропала праця. Але навіть декілька виручених гривень, а при щасливих обставинах і «червінців» - хороша підмога в період весняного безгрошів'я. Отож, тільки розвидниться на дворі, починають снувати сморгдівчани до лісу, аби скористатися його щедротами. Бідова черемша... Не

встигне на світ Божий вглянути, не встигне млявим квітневим сонцем напиться, як уже доводиться прощатися із життедайним корінням. Бідовий люд... У пошуках вистражданого гроша іде на зустріч до природи, аби вона змилосердилася і порятувала. І пробачила водночас, що взамін за щедрі дари нічим, по суті, розрахуватися і віддячити. Таке життя.

Врешті, природа усе стерпить. Усе зрозуміє. Навіть поспівчуває. Бо вона не черства, вона жива. А під червневим сонцем народить нову красу. Нову поживу для людської душі. І згадуватиметься черемшева «одіссея» уже як гарна казка. Із щасливим кінцем.

Лише для молоді сім'ї Муковозів ця казка не викикатиме усмішки. Із словом «черемша» у батька й матері щоразу виникає асоціативний образ переляку, жаху. Не за себе. За своїх дітей.

...Чотирирічна Галинка разом із мамою та бабусею у неділю також опинилася у лісі. Пленталася за ними, як хвостик. То за одною, то за другою. Сама збирала квіточки. Дивувалася їхньому розмаїттю. І так захопилася, що не помітила, як збилася із сліду.

А жінки навіть не підозрювали біди. Спокійно по різних лісових закутках збирали черемшу. Мама думала, що доня з бабусею. А бабуся була протилежної думки. Коли ж вийшли із лісу і зустрілися у передбаченому місці, миттєво сторопіли. Кинулись назад у глухомань. Кричали, гукали - та все намарне.

...Батька лиха новина зустріла, коли повертався додому із сільських зборів, де обговорювали питання розпаювання землі. Був не у зовсім доброму настрої, бо ще не до кінця усвідомив, що таке пай і що з ним робити. А коли хтось із односельців повідомив про заблукале дитинча, то геть духовно занепав. Спочатку хотів бігти до лісу, шукати. Та сусіди розрадили - самотужки не знайдеш, «піднімай» для пошуку село. Ось так від хати до хати і пішов поголос про лісову «облаву». Повідомили та-

кож міліцію... І що діялося у цей час у душах батьків, можна лише здогадуватися.

...Як не дивно, заблукавши, Галочка не перелякалася. Спріймала усе, як належить. Мовляв, бабуся і мамадесь відлучилися і ось-ось навідаються. Такий спокійний настрій, по суті, і врятував дитинча від психологічного зламу. Бо був же не давно у Карпатах випадок, коли малолітній хлопчина заблукав у лісі, два дні провів у ролі Мауглі, і після безлічі переляків втратив дар мови. Слава Богу, лікарі опісля врятували його від німоти.

На щастя, Галя тинялася по лісових хащах не два дні. На ще одне щастя, у нетрях із лякливим скрипом дерев та пронизливим перегукуванням лісових мешканців дівчинку не застала ніч. Завидна вона вийшла на світліну. Побачила вдалині хату. Підійшла. А назустріч, запримітивши самотнього малюка, постіпши господар - відразу здогадався, що дитя заблукало, бо часто і дорослі до нього заходили, розпитували, в яку сторону Сморгдва. Послав дядько до села свого сина, щоб той розрадив згорьованих батьків.

(Закінчення на 6 стор.)

ЧЕРЕМША ІДИЛА

(Початок на 4 стор.)

Ось такий щасливий фінал. Все одно, як у відомій казочці про Машеньку та ведмедів.

- Ой, казочка казочкою, а ми ледь не посивіли, доки не взнали, що дитина жива, здорова, - зізнається батько, коли завітали через декілька днів до його оселі.

- Може, сфотографуємо нашу героїню з пучечком черемші, - пропонує, щоб якось стишити його тривогу, і відразу наштохують на кинжалне заперечення.

- Та ви що? Фотографії в газету не хочу, бо знайдеться хтось, хто пальцем тикатиме. Із-за цікавості. Із-за ехидства. А фота з черемшею, взагалі, не хочу. Бо все з тієї черемші почалося...

Знову винуватою виявилася невинна черемша. О, скільки прокльонів вплив на її «бідну» голову ще один смордвєць, прізвища якого на його благаюче прохання не називатиму. Ні, він не губився у лісі. Щасливо добрався туди і назад. Не пішки. Запріг конячину - возом. Поставив його на узліссі. Кобилі кинув сіна, щоб жувала. Сकिनув військового утепленого бушлата - так легше пробиратися до черемші. Назбирав її чимало, а коли повернувся до воза, то якраз тоді і почав матюкатися. Причина виявилася простою - бушлата хтось поцупив. Уже вдома наїжачена дружина підрахувала, що бідному чоловікові доведеться цілу безтарку черемші накоси-

ти і продати на базарі, щоб заробити гроші на новий бушлат.

Бачив я того чоловіка і у Млинові на ринку. Готовий і за 15-20 копійок один черемшевий пучечок продати, аби тільки хтось брав... Купив і я, щоб виручити чоловіка. Купить і ви, пошкодуйте бідолаху, бо ж вдома не дасть йому спокою жінка, живцем «доїсть»... Краще жувала б черемшу...

Нічого не скажеш, на смак черемша приємна. Як часничок. Тільки той більш різкий і пекучий, а лісова красуня м'якша. Найчастіше у Смордві її вживають як додатковий компонент до салату із варених яєць. Хоч тут важливо не переборщити. Це має бути саме яєчний салат, а не черемшевий. Кажуть, один дід у селі накришив її цілий великий полумисок і приправив ріпаковою олією. Хотів ось таким чином урізноманітнити меню під час посту. Спочатку смакував стравою, як належить. А вже через тиждень йому та черемша настільки, вибачте, остогидла, що пожувати її навіть судом дідові не присудиш... Таку оскому набив.

Щодо лікувальних властивостей черемші, то тут є дві протилежні версії. Одні стверджують, що лісова рослина зберігає майже половину властивостей часнику, інші - що черемша у великих дозах навіть шкідлива для організму. Особливо вона впливає на потенцію.

Зрештою, із такими діагнозами у лікарню поки що ніхто не звертався, хоча щось подібне трапилося із Миколою С. із сусіднього із Смордвою села. Він також допався до черемші, як травневий кіт - до риби. Смакувала вона чоловікові та й годі. Особливо полюблив Микола закушувати шеремшею, коли вип'є. Буде лежати на столі хліб, сало, ковбаса - не доторк-

нетися, якщо черемша є. Ось так собі частенько після чарочки-другої-третьої жував-пережовував і ... доживався. Дружина почала ображатися. Мовляв, ніякої любові. Микола цього, як не дивно, і не приховує... Хоч надію на повернення «другого дихання» не втрачає.

- Кину, - каже, - вживати ту черемшу, все налагодиться, як раніше. Раніше теж, бувало, випивав та від жінки «за поведінку» завжди «п'ятірки» мав. А ото, як вродила та клята черемша, то все і почалося.

Віриться, що невдовзі у Миколи С. пропаде апетит до лісової принади, не кидатиме він її на зуб, як соняшникове насіння, і все вернеться на круги своя.

Але як-не-як, цей приклад заставляє задуматися над своїм здоров'ям тих, хто споживає черемшу без міри і норми. «Краще, - стверджують фахівці - не ризикувати. Бо від смачного, лукаво-збаблिवого до непередбаченого і навіть непоправного - всього один крок».

Так що, знаймо, справді, міру й норму. А ще краще - просто порадіймо простій і заодно досконалій лісовій красі, яка не часто потрапляє у вічі, і яка, можливо, перебралася у наші ліси насамперед не для того, щоб наповнити наші згоłodнілі шлунки, а для того, щоб оживити зачерствілий людський дух.

Занесена у Червону книгу України.

Свєгн ЦИМБАЛЮК.

